

*SZATHMÁRI ISTVÁN**A szomszéd*

Szenteste délutánján csönget a szomszéd, két hatalmas hal van a hóna alatt, áll az ajtóban, óriás tükrösök, ficáncolnak kicsit, de szorítja őket nagy erővel a kis ember, a szabó, akit én tényleg kedvelek, örökké sűrög-forog centivel a nyakában, fürgén veszi a lépcsőt, a kanyart, a ronda házmestert, még a csövet is kikerüli könnyedén, ő már csak ilyen, pedig nyugdíjas a szomszéd, mégis fiatal, ifjú, egyedül él, de mondogatja néha, az asszony, majd az asszony rendbe tesz mindent, és nevet ilyenkor, de a szemében látom a furcsa fényt, hát igen, mondom neki, igen, akárcsak nálam, és nevetek én is, és nem tudom, ő is ugyanazt látja, fogjuk a korlátot, rázogatójuk csak úgy, kapaszkodunk a gangon, mint, aki fél, tart, tart valamitől, közben meg repülnek a galambok a kocka ég alatt, köröznek szépen, finoman, feketék, barnák, és még hófehér is akad, majd megyünk a lakásba és becsukjuk az ajtót, ő az övét, én az enyémet, tehát áll a szomszéd az ajtóban a hallal, hogy most zárt a Csarnok, és mindenféle hal volt, úgy osztogatták, lóbálták és kiabáltak hozzá, kellemes karácsonyt, vigyék, és felkapott kettőt, a többiek meg ugráltak, vergődtek a vizes kövön, tátogatták bajuszos szájuk, és a halasok lucskos, foltos kötényben csak mondták, eresztgették a szavakat és röhögtek hozzá, hatalmas harcsák, busák, óriás keszegek húztak volna valamerre, de mindig jött valaki, meséli a szomszéd, aki megragadta őket, és az üvegmedencéből elkezdett kifelé ömleni a piszkos zöld víz, akárha valami zsilip tenné a dolgát, és a csizmás, pikkelyes lábak tocsogtak ide-oda a Csarnokban, ahol már zártak, és mondták, boldog karácsonyt hölgyeim, uraim, és a kis szomszéd izgatottan futott a troli után a hallal, hogy utána hozza és mutassa nekem a zsákmányt, öntelten, büszkén, igen, hisz fogott ő, ragadt ő, nincs ez minden nap, nincs, és fülig szaladt a szája és rángatózott kicsit, olyan gyorsan mondja, haddarja, hogy már nem is értem, csak sejtem, vagy csak kigondolom éppen, és mondom én helyette, a kicsi szomszéd helyett, aki áll az ajtóban a két bazi nagy hallal, és érzem, tenni kéne, végre tenni kéne már valamit, besüt a nap a konyhába, csillannak odabenn az elmosott edények, a két szék támlája aranyban úszik, és a kép is a falon, arany rámába szorítva aranylik az arany, mondhatnám, igen, és hirtelen csend lesz, egészen kínosan az, és hunyorgunk a napban, közben tátognak a halak, az egyik majd kiugrik a szabó hóna alól, fenn a harmadikon, ilyen magasan még sohase járt, járhatott, vagy inkább úszott az állat, kidülledt, nedves szeme riadtan fordul, megyek, mondom végre, átmegek rögtön, és ma-

gam is lepődöm, igen, hisz annyi mindenre gondoltam éppen a karácsonyfa mellett, mikor csöngetett a szomszéd, még igazítottam a gyertyákon az asztalon, helyeztettem őket kicsit, akárha sakkoztam volna a rózsaszín anyagon, a kedvesem hozta pár nappal ezelőtt, jött fel nagy, hosszú fekete kabátjában a lépcsőn, és már az elsőn mondta, a lift, a lift sohase működik, és nevettem ezen, nem is tudom, miért, és néztem a gangon túlra, miközben vártam a rácsos ajtó előtt, ha akarom, a budai hegyeket is látom, akkor is repdestek a galambok, szinte kergetten tették, vadul, és átszállt néhány testes, hosszú csőrű madár a közeli kertből, az Orczyék kertjéből, és itt ricsajoztak nekem, a ház óriás macskája még csak feléjük sem nézett, lenn örökzöldek és néhány nejlön virág a kőkerítés mellett, meg három elaggott szék.

Jött fel a kedvesem, majd mutatta a gyertyát, lihegett, és gyújtottam, mind meggyújtottam én, és álltunk a fényben a karácsonyfa mellett, cikáztak a lángok és különös árnyékok kergették egymást a falon, mint valami film, mondtam, igen, és újból nevetni kezdtem, de akkor már a poharakért nyúltam, mézes pálinka, persze, itt a karácsony, hamarosan itt. A kötényt még felhúzó, kiáltottam az induló kis szomszéd után és már pikkelyeket is láttam a sárga köveken.

Talán csizma is elkelt volna, ám ez mégiscsak túlzás, sürgött-forgott a kis konyhájában a szomszéd, készült ő is, persze, tányérokat, edényeket helyezett az asztalra, meg valami ócska, kopott vödröt a lábam elé, igen, és közben mondja, hadarja, dadogja, hogy ő halat közelről csak gyerekkorában látott, de nem hagyhatta őket ott a Csarnokban, hát hogyan is nézett volna ki ez az egész, és ő most nagyon hálás nekem, és lesz is egy darabig, hogy mit meg nem teszek én neki, ó Istenem, és kinyitja a szoba ajtaját, és látom a hatalmas asztalt meg a gépeket odabenn, próbababa nincs, az nekem van, igen, ámulkodott is rajta a szomszéd az elején, közben fején ragadom az állatot, pontosabban, a fejére csapok, mert kezdődik a tor, fröccsen a vér, repül a pikkely, hasad hangosan a bőr, ömlik ki az ikra, a bél, csúszik, iramlík a hólyag, verdes a farok, és ő csak mondja és asszisztál, és jön a másik hal is, és immár ott vannak a csillogó tálon, szépen a nap felé fordítva, mert itt is vakít, besüt, betör az ablakon, jól megtisztítva, üresen, néha tátogva kicsit.

És állunk mi ketten, én véresen, foltosan, ő a barna kis köntösében szenteste délutánján a fényben, a narancsban, citromban, és gondoljuk, gondolhatjuk, nem is annyira rossz ez a világ, és valami félénk melegség jár át, tapogatja a testem, bújjócskázik bennem már-már pajkosan, de azért mégsem ilyen egyszerű ez az egész, mert már nyitom az ajtót és búcsút intek az apró embernek, várnak az angyalok, mondom még és mindketten nevetünk ezen, a szemben lévő ablakban színes égők égnek, a nap már valahogy másképp teszi a dolgát, a galambok valahol pihennek, töltök a pohárba és érzem, erősen érzem a fenyőfa illatát.

Este, mikor a halat eszem, tudom, ő is ezt csinálja, vajon a centi, a centi ott fityeg-e a nyakában, nézem a gyertyát, az apró lángot, de az árnyék már nem érdekel.

Valahol messze, hol nyár van, ilyenkor fürödnek az emberek, majd aranyhomokba bújtatják a testüket, tudom, mert írták, megírták nekem, pontosabban a szomszédnak, igen, és utána ő mutatta és hagyta, hogy olvassam hangosan, az ő kicsi fia szeli most izmos karjaival a csillogó tengert, aki már egészen felnőtt, érett férfi, akit csak egyszer látott gyerekkorában a havasok alatt a falucska egyik házának ablakában, egy pillanatra, mert a gyerek anyja megmutatta neki, hogy fájjon, igen, fájjon aztán tán egy életen át, és ő csak nézte, nézte volna, meséli, de már csak a csillogó üvegtáblát látta, meg a behúzott barna függönyt, textíliát, és hideg, erős szél jött a hegyek felől, és mennie kellett, habár a szíve, a kicsi szabó szíve zakatolt, igen, mint a gépek az itteni szobában, ahol engem mindig olyan zavartan fogad, örökké rámól, tesz-vesz, akárha keresne valamit, vagy inkább dugna, eldugna egyet s mást végleg a szemem elől. Persze, nem az a csöppnyi gyerek írta a levelet, aki ma már daliás férfi, hanem a szomszéd egyik jóakarója tette, mert hát a szabót se szereti, szeretheti mindenki, nem, nem, és utána csöngetgetett nekem, hogy nézzünk meg közelebből ezt a távoli földrészt, foglalkozunk vele, vastag könyveket lapozgattunk sokszor, éghajlat, flóra, fauna, dzsungel és pusztaság, igen, készült a kis ember, de hát minek, mondta is néha, majd alábbhagyott az izgalom, új kuncsaftok jöttek, kabátokat, nadrágokat hoztak, majd piros rózsák kerültek ki a gang virágládájába, öntözte, locsolgatta őket, szinte már dédelgette, igen, és még motyogott is hozzá, és az arca pirult, kipirult ilyenkor, hát Istenem, mondtam magamnak míg eszem a halat és sárga bort töltök a pohárba, apám, még élt, sokszor gondolt rám, mondta, főleg az utóbbi időben, hogy hogyan állok talpra, mintha eddig nem is talpon lettem volna, hogy csinálom az új életet, mert hátha van ilyen, igen, a szabó fia is azért ment ki, került oly messze, hogy másképpen tegye, tegye a dolgát, és így úszni is megtanult, szelni a tengert, a szabó még nem látott ilyet, nem hogy még ízlelte volna, mesélte, egyszer az ő falujában, hol még nyáron is volt hó a csúcsokon, valami cirkuszféle lépett fel esténként, zebrák, majmok, meg egy óriás hal is szerepelt akkora kádban, akváriumban, mint egy kisebb tenger, ő legalábbis így gondolta, igen, mondta, és egészen felvillanyozódott, kék volt a vize, oldalról megvilágították, akárha a nap kelt volna fel éppen, és még fehér homok is volt a porondon, a hal meg csak úszkált és néha kidugta a fejét, a zebrák meg a majmok pedig futottak körbe-körbe, egy széles vállú néger nő vezényelte őket, aki előadás után a falu kocsmájában fehér rumot rendelt, de nem kapott, kaphatott, mert ott nem ismertek ilyet, és jó lett neki a helyi szilva is, igen, és még pár szót is tudott magyarálni, és ő is ott ült, a kis szabó, az asztalnál, és nézte a nő koromfekete arcát és arra gondolt, mesélte, vajon milyen, milyen lehet máshol, és belepirult ebbe, mert ő jó ember, igaz, de nem hagyta a gondolat, nem, nem ismert magára, és az

idomár nő mintha megsejtett volna valamit, és hosszú lábait úgy helyezgette az asztal alatt, hogy egy pillanatra a szomszédhoz érjen, és akkor a szabó megrándult nyersen, akár a zebra a porondon, ha állnia kellett, akárha áram futott volna végig rajta, és akkor, ott, mondta, megértettem, igen, más is van, másmilyen, és rohantam haza és a dunyha alá bújtam, szinte beletemetkeztem, de a testem nem hagyott engem, és én se hagyhattam a testem.

Hát ilyenekre gondolt ő néha, és még arra is, hogy sétál a fekete asszony a fehér homokban, de hát jöttek a nadrágok, zakók, és hát felejt, felejlhet ő is, mert már nem nagyon téma a növényzet, a klíma, a messzi ország ragyogó égboltja, mint már jeleztem, igen.

A rózsák pedig nőttek, virultak, terebélyesedtek, de azért valami történhetett, igen, mert hetekig, hónapokig nem láttam az örökmozgó kis embert, és már jött a hideg, jeges szelek fújtak és a virágok megfagytak sorban, ott lengedeztek mereven, hullán, és félni kezdtünk, mi van, mi lehet, és akkor csak újból megjelent a szomszéd centivel a nyakában, mintha semmi se lett volna, sürgött-forgott, mozgott ide-oda, és a rózsák is eltűntek gyorsan, maradt a láda a kemény, barna földdel, mint gödör, mely vendégre vágyik.

Egyszer egy használt, de jól megőrzött, finom bundával hozott össze a sors, mesélte a szabó, újítgattam, formázgattam, egészen szép lett, ott feszült a vállfán az asztalom fölött, a gép remegésére még csak meg sem rezdült, valami különös jószág volt ez a bunda és mindjárt arra gondoltam, annak a kifestett idegen ajkú nőnek fogom én ezt eladni, mert ő szeretheti az ilyet, valahol mélyen éreztem így, és kerülni kezdtem őt a gyárban, mert akkor még ott dolgoztam, igen, mondta a szomszéd, és még a halak pucolásánál is szóba hozta egy pillanatra, és én akkor véresen, izzadtan, csapzottan, kezemben a késsel, látni véltem kipingált arcát, mert volt, hogy feljött a szabóhoz, kelméket, szöveteket hozott, ott ment el az ablakom előtt, és én ilyenkor szívesen kilestem a gangra, szerettem nézni a dolgokat úgy, hogy ne nézzenek vissza, és a nő lassan *felismerte* a bundát, amit csak neki csináltak, mind sűrűbben járt fel a lakásra és már hűvösödött is, és egyszer csak azt mondja nekem, mesélte a szabó, próbálja már fel, engedje meg végre, és már vesz is le magáról mindent, ott áll a kivilágított szobában anyaszült meztelenül a gépek között, és én, így a szabó, húzom a széket, akasztom le a vállfát, szinte megbabonázva, és segítem fel neki a kényes, finom bundát, a telt, barna bőrű, ismeretlen illatot árasztó nőre, igazgatom, helyezgetem rajta, miközben vadul ver a szívem, és én képelem, elképzelem egy rövid időre az összefröcskölt, pikkelyfoltos, apró konyhában az asszonyt, ahogy abban a bundában áll, és nincs alatta semmi, és már kérdezném is a szabót, ugye, mint a néger ott a faluban, de nem teszem, nem, a halra koncentrálok, és tudom, a szomszédtól tudom, sokáig állt a szoba közepén a nő, és a szomszéd csak sürgött-forgott, itt egy ránc, amott egy cérna, és látta, hogy az asszony arcáról csorog a verejték, vékony csíkokat hagy a bőrön a festék, pókhálósodik, Istenem, meleg van, persze, és kinyitotta az

ablakot, onnan is a budai hegyekre látni, ha akarja az ember, ha éppen így hozza a kedve, és visszafordul a kicsi kis szabó és már tényleg hiszi, ára van mindennek, de az idegen ajkú nő váratlanul kelletlenkedni kezd, fitymálja, leszólja az anyagot, pofákat vág, elhúzza a száját, és kiküldi a szabót a konyhába, hogy felöltözhessen.

Pár napra rá a kukában láttam a bundát feldarabolva.

Ötök a borból, égnek kedvesem gyertyái az asztalon, szenteste van, csillagokkal teli az ég, vajon holnap átjön-e a szomszéd, mert megkérdezném tőle, ki dobta-e az egészséget, vagy azért hagyott magának egy darabot, egy icipicit, csak a szag, az illat, vagy a tudat miatt, hogy ott volt, rajta a telt, duzzadó testen, és hogy vert, nagyon vert az ő kis szabó szíve akkor, majd kiugrott a helyéről, de a szabó nem szomorú ember, ebben biztos vagyok, hamarosan meglep valamivel, bekopog vagy csönget fülig szaladó szájjal, és mutatja vagy mondja, talpra állunk, talpra, és nevet is hozzá hangosan, és ha nem hiszi, akkor majd az asszony megmondja, igen, és rám kacsint cinkosan.

GREZSA FERENC, KIRÁLY ISTVÁN, NÉMETH ELLA
(Hódmezővásárhely, 1988)